



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum superbia sit peccatum speciale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

parte materiae, q̄a est error eorum quae ad finē pertinet & ex parte errantis. q̄a importat pertinaciam quae sola facit haeticum: quae quidē pertinacia ex superbia oritur. Magnae enim superbiae est, vt homo sensum suum p̄ferat veritati diuinitus reuelatae. Haereticus ergo ex simplici ignorantia proueniens si sit peccatū, ex aliquo praedictorum vitiorum exoritur. Imputatur. n. homini ad peccatum, si nō curat addiscere ea quae scire tenetur, videtur autē hoc ex accidia prouenire ad quā pertinet refugere spirituale bonum, in quantum est impeditum boni corporalis.

AD OCTAVVM dicendum, q̄ ista vitia capitalia dicuntur, quia ex eis vt in pluribus alia vitia oriuntur: licet quandoque aliquod vitium ēt ex bono oriatur. Et tamen potest dici, q̄ etiam quando aliquis furatur vt der eleemosynam, hoc etiam peccatum quodammodo ex aliquo capitalium oritur: procedit enim hoc ex ignorantia aliqua, vel errore quod malum faciat propter bonum. Ignorantia autem vel error ad accidiam reducitur, vt dictum est.

AD NONVM dicendum, q̄ luxuria & gula respiciūt delectationem tactus. Gulosus enim non d̄r aliquis ex hoc, q̄ delectetur in sapore cibi: sed in sumptione eius quasi tactu delectatus, vt Philoso. dicit in 3. Ethic. Delectationes autē aliorum sensuum nō sunt fines principales. Referuntur enim vel ad cognitionem veritatis, sicut in hominibus: vel ad delectabilia tactus, sicut in alijs animalibus. Canis enim sentiens leporem, nō delectatur in odore: sed in cibo quem expectat. Et ideo secundum delectationes aliorum sensuum non sumuntur aliqua vitia capitalia.

AD X. dicendum, q̄ bonum & malum in rebus inuenitur fm̄ diuersas cōditiones: vnde nō oportet q̄ solum vnum vitium capitale ad bonum ordinetur.

AD XI. dicendum, q̄ sub vno communi vniuersali possunt sumi multa vniuersalia magis specialia: sicut sub vno genere generalissimo sumuntur genera subalterna, quae etiam subintellectum cadunt. Sic etiam appetitus intellectiuis potest ferri in diuersas bonorum species diuersimodo.

AD XII. dicendum, q̄ peccata non distinguuntur secundum differentiam boni & mali: quia idem peccatum circa aliquid bonum & circa malum oppositum esse potest, vt dictum est.

AD XIII. dicendum, q̄ ea quae sunt diuersi generum, quasi generalissimorum, sunt diuersa principia fm̄ rem: licet sint eadem fm̄ analogiam, vt d̄r in 1o. Metaphy. Sed ea quae continentur sub vno ḡne generalissimo, licet sint in diuersis generibus subalternis, possunt habere eadē principia fm̄ cōtatem illius generis. Et hoc modo aliqua vitia diuersorum generum possunt reduci in idem principium, quod est finis habens aliquam cōm rationem originis.

AD XIII. dicendum, quod quando vnum peccatum ordinatur ad finem alterius peccati idem, & secundum eandem rationem, est finis vtriusq; peccati: sed non eodem ordine, quia vnus est finis proximus, alterius remotus. vnde non sequitur q̄ ambo vitia sint vnus species: quia moralia non recipiunt speciem a fine remoto, sed a fine proximo.

AD XV. dicendum, q̄ aliquis non denominatur fur vel mœchus ex actu vel passione: sed ex habitu, sicut de iusto & iniusto, vt Philo. dicit i 3. Ethic. Intentio autē hoīs prouenit ex habitu. Et ideo q̄n aliquis furatur vt mœchetur, committit quidem actum peccatum furti: sed tamen intentio procedit ab habitu. Et ideo non denominatur fur: sed mœchus.

AD XVI. dicendum, q̄ sicut dictum est, superbia dupliciter accipi potest. Vno modo, secundum q̄ importat quādā rebellionē ad legem Dei: & sic est vniuersalis radix oīum peccatorum, vt Greg. dicit. vnde non enumerat eā inter vitia capitalia, sed in nē gloriā. Alio modo potest accipi superbia secundum q̄ est inordinatus appetitus cuiusdam excellentiae. Et sic ponitur vitium capitale alijs cōdiuisū. Et quia ad huiusmodi excellentiā maxime uidetur pertinere humana gloria, ideo Greg. loco huius superbiae specialis, inanem gloriam ponit.

Et similiter dicendum est ad 17. Quia etiam concupiscentia ibi accipitur fm̄ q̄ est radix generalis. AD XVII. dicendum, q̄ diuitiae ex hoc, q̄ habēt rōnem boni utilis deficiunt quidē a ratione, a principali finis: sed hic defectus recompenſatur propter generalem vtilitatem diuitiarum, quae quodammodo virtute continent omnia appetibilia mundana.

AD XIX. dicendum, q̄ sicut Philoſ. dicit in secundo Retho. amare est velle bonum alicui. In hoc ergo q̄ homo appetit sibi quaecumque bona videtur amare seipsum. Et ideo amor sui ipsius non ponitur seorsum, uel radix peccati uel etiam vitium capitale: quia omnes radices, & capita vitiorum includūt inordinatum sui amorem.

AD XX. dicendum, q̄ timor & spes sunt passionēs irascibilis. Omnes autē passionēs irascibilis deriuatur passionibus concupisibilis. Et ideo prima capita vitiorum non sumuntur penes timorem, & spem: sed magis penes delectationē & tristitiā. Quā vis enim aliqua vitia ex timore, & ipse oriuntur tū etiam ipse timor & spes ex alijs oriuntur, scilicet ex amore uel cupiditate alicuius boni.

AD XXI. dicendum, q̄ ira importat quendam specialem motum, scilicet inſurrectionem. contra aliquid. Et ideo licet etiā iste motus ex alijs oriatur: tamen quia habet aliam specialem rationem praeter alios motus ponitur seorsum vitium capitale.

AD XXI. dicendum, q̄ vitium principale, non d̄r per oppositionem ad uirtutem principalem. Et ideo non oportet, quod odium sit vitium principale: quamuis charitas sit uirtus principalis.

AD XXI. dicendum, q̄ per illa tria quae Ioannes ponit importantur primae quaedam origines, & radices peccatorum, scilicet superbia & cupiditas, nam sub cupiditate generali continetur & concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum.

AD XXIII. dicendum, q̄ Aug. nominat⁹ capitalia vitia quae sunt plectenda pena capitis. Sic enim idem est vitium capitale quod peccatum mortale.

ARTICVLVS II.

Queritur de superbia. Vtrum sit speciale peccatum.

SECUNDO queritur de superbia, ntrum sit speciale peccatum. Et uidetur quod nō. Omne enim speciale peccatum corrumpit determinatā uirtutē, & potentiā animae: sed superbia corrumpit omnes uirtutes, & omnes potentias animae. Dicit enim Greg. 34. Moralium, Superbia nequaquam vnus uirtutis extinctione contenta per cūcta animae membra se erigit, & quasi generalis ac pestifer morbus corpus omne corrumpit. Et Isidorus dicit in libro de Summo bono, quod est ruina omnium uirtutum. ergo superbia non est speciale peccatum.

¶ 2. Præter. Præferre uoluntatem suam uoluntati superioris. Quæst. dist. ST ho. V rioris

in corp. arts.

D. 56. Et D. 104. li. 31. Moral. ca. 31. in antiq. exemp. in no. us uero ca. 17. Loco nunc. citato. 17.

D. 303.

Li. 3. in principio to. 3.

D. 303.

Li. 34. ca. 17. circa princ.

li. 1. cap. 38. a medio illius.

rioris, est superbiere: sed quicumque peccat mortali ter praefert voluntate suam voluntatis superioris. f. Dei. ergo superbit. Omne ergo peccatum est superbia, & sic non est speciale peccatum. Sed dicendum, quod superbia in quantum est amor propriae excellentiae, sic est speciale peccatum, in quantum autem importat contemptum Dei, sic est generale peccatum.

¶ 13 Præt. Ansel. dicit quod anima ex necessitate appetit proprium bonum. Quod autem fit ex necessitate, non est peccatum. ergo superbia non est peccatum, & ita non est speciale peccatum.

¶ 14 Præt. Si esset speciale peccatum, esset vnum de septem vitijs principalibus. Sed Irido in lib. de Summo bono non ponit superbiam inter septem vitia principalia: sed loco eius ponit inane gloriam. ergo superbia non est speciale peccatum.

¶ 15 Præt. Aug. dicit in lib. de libero arbitrio, quod superbia est amor proprii boni: sed hoc est cõmuni peccato. ergo superbia est generale peccatum.

¶ 16 Præt. Illud quod est formale in oibus peccatis non est speciale peccatum: sed superbia est huiusmodi. Dicit enim Aug. in lib. de Libero arbitrio, quod peccare est spreto bono incommutabili, bonis commutabilibus adherere. Quorum primum, scilicet spernere bonum incommutabile, pertinet ad auersionem quae est male in oibus peccato: sicut conuersio ad Deum, quae est per charitatem, est formale in virtutibus. Spernere autem Deum ad superbiam pertinet. ergo dicitur quod superbia sit generale peccatum.

¶ 17 Præt. Nihil quod est ex ordinatione diuina est peccatum: sed superbia est ex ordinatione diuina. Dicitur enim Isaia 60. ponam te in superbiis legulorum, glossa ubi Hieronymi dicit. quod est superbia bona & mala. Et Prouerb. 8. dicit sapientia, Mors sunt diuitia & gloria, opes superbiae & iustitia. ergo superbia non est speciale peccatum.

¶ 18 Præt. Illud quod perficit omnia peccata in ratione malitiae, est generale peccatum: sed superbia est huiusmodi, ut Greg. dicit super Ezech. ergo superbia est generale peccatum.

¶ 19 Præt. Peccata distinguuntur secundum obiecta, sicut & virtutes: sed superbia habet idem obiectum cum alijs peccatis, puta cum inuidia quae dolet de bono alieno, quarens excellentiam propriam, & cum inania gloria quae appetit excellentiam in fauore humano, & cum ira quae appetit vindictam pertinentem ad quandam excellentiam victoriae. ergo superbia non est speciale peccatum ab alijs distinctum.

¶ 20 Præt. Illud sine quo nullum peccatum esse potest, est generale oibus peccatis sed superbia est huiusmodi. Dicit enim Aug. in lib. de Natura & gratia, quod sine superbiae appellatione nullum peccatum inuenies. Et Prosper. dicit in lib. de vita contemptatina, quod nullum peccatum absque superbia potest vel potuit esse aut poterit. ergo superbia est peccatum generale.

¶ 21 Præt. Illud quod conuertitur cum omni peccato, est peccatum generale. sed superbia est huiusmodi: dicit enim Aug. in libro de Natura & gratia, quod tam superbiere peccare est, quam peccare superbiere. ergo superbia est generale peccatum.

¶ 22 Præt. Super illud Ecclesia. 10. Initium peccati hominis apostatare a Deo, dicit glossa. Non est maior apostasia quam recedere a Deo, quae merito superbia dicitur. Sed quicumque peccat mortaliter, recedit a Deo. ergo superbit: & sic superbia est generale peccatum.

¶ 23 Præt. In eodem capitulo dicit alia glossa, Carnem cupiderem & superbiam, non duo mala sed unum. ergo superbia non est peccatum speciale ab alijs distinctum.

¶ 24 Præt. Super illud Iob. 33. Vt auertat hominem ab iniquitate dicit glossa contra conditionem superbiere, est eius precepta peccando transcendere. Sed quicumque peccat, transgreditur Dei precepta: dicit enim Aug. 20. contra Faultum, quod peccatum est dictum vel factum

vel concupitum contra legem eternam. ergo quicumque peccat, superbit, & ope peccatum est superbia.

¶ 13 Præt. Ansel. dicit quod anima ex necessitate appetit proprium bonum. Quod autem fit ex necessitate, non est peccatum. ergo superbia non est peccatum, & ita non est speciale peccatum.

¶ 14 Præt. Si esset speciale peccatum, esset vnum de septem vitijs principalibus. Sed Irido in lib. de Summo bono non ponit superbiam inter septem vitia principalia: sed loco eius ponit inane gloriam. ergo superbia non est speciale peccatum.

¶ 15 Præt. Aug. dicit in lib. de libero arbitrio, quod superbia est amor proprii boni: sed hoc est cõmuni peccato. ergo superbia est generale peccatum.

¶ 16 Præt. Illud quod est formale in oibus peccatis non est speciale peccatum: sed superbia est huiusmodi. Dicit enim Aug. in lib. de Libero arbitrio, quod peccare est spreto bono incommutabili, bonis commutabilibus adherere. Quorum primum, scilicet spernere bonum incommutabile, pertinet ad auersionem quae est male in oibus peccato: sicut conuersio ad Deum, quae est per charitatem, est formale in virtutibus. Spernere autem Deum ad superbiam pertinet. ergo dicitur quod superbia sit generale peccatum.

¶ 17 Præt. Nihil quod est ex ordinatione diuina est peccatum: sed superbia est ex ordinatione diuina. Dicitur enim Isaia 60. ponam te in superbiis legulorum, glossa ubi Hieronymi dicit. quod est superbia bona & mala. Et Prouerb. 8. dicit sapientia, Mors sunt diuitia & gloria, opes superbiae & iustitia. ergo superbia non est speciale peccatum.

¶ 18 Præt. Illud quod perficit omnia peccata in ratione malitiae, est generale peccatum: sed superbia est huiusmodi, ut Greg. dicit super Ezech. ergo superbia est generale peccatum.

¶ 19 Præt. Peccata distinguuntur secundum obiecta, sicut & virtutes: sed superbia habet idem obiectum cum alijs peccatis, puta cum inuidia quae dolet de bono alieno, quarens excellentiam propriam, & cum inania gloria quae appetit excellentiam in fauore humano, & cum ira quae appetit vindictam pertinentem ad quandam excellentiam victoriae. ergo superbia non est speciale peccatum ab alijs distinctum.

¶ 20 Præt. Illud sine quo nullum peccatum esse potest, est generale oibus peccatis sed superbia est huiusmodi. Dicit enim Aug. in lib. de Natura & gratia, quod sine superbiae appellatione nullum peccatum inuenies. Et Prosper. dicit in lib. de vita contemptatina, quod nullum peccatum absque superbia potest vel potuit esse aut poterit. ergo superbia est peccatum generale.

¶ 21 Præt. Illud quod conuertitur cum omni peccato, est peccatum generale. sed superbia est huiusmodi: dicit enim Aug. in libro de Natura & gratia, quod tam superbiere peccare est, quam peccare superbiere. ergo superbia est generale peccatum.

¶ 22 Præt. Super illud Ecclesia. 10. Initium peccati hominis apostatare a Deo, dicit glossa. Non est maior apostasia quam recedere a Deo, quae merito superbia dicitur. Sed quicumque peccat mortaliter, recedit a Deo. ergo superbit: & sic superbia est generale peccatum.

¶ 23 Præt. In eodem capitulo dicit alia glossa, Carnem cupiderem & superbiam, non duo mala sed unum. ergo superbia non est peccatum speciale ab alijs distinctum.

¶ 24 Præt. Super illud Iob. 33. Vt auertat hominem ab iniquitate dicit glossa contra conditionem superbiere, est eius precepta peccando transcendere. Sed quicumque peccat, transgreditur Dei precepta: dicit enim Aug. 20. contra Faultum, quod peccatum est dictum vel factum

Li. 24. c. 18. in principio.

Cap. 29. parum a principio. tom. 7. Lib. 3. cap. 2. parum a principio.

Ca. 29. to. 7.

glossa ordinaria ibi.

Glossa ordinaria super illud initium peccati. Lib. 22. cap. 27. in principio. tom. 6.

peccando cum auertitur ab te, & quaerit extra te ea quae pura & liquida non inuenit, nisi cum redit ad te, sed quia ad rationem pertinet dirigere appetitum, & praecipue secundum quod est lege Dei informata: ideo, si appetitus feratur in aliquod bonum naturaliter desideratum secundum regulam rationis, erit appetitus rectus & virtuosus: si vero transcendat regulam rationis, vel ab eo deficiat, erit vitiosus; peccatum. Sicut appetitus sciendi est homini naturalis. Unde si scientiam intendat secundum quod recta ratio dicit, erit virtuosum & laudabile, si vero transcendat aliquis regulam rationis, erit peccatum curiositatis: si vero deficiat, erit peccatum negligentiae. Inter alia autem quae homo desiderat vnum est excellentia. Naturale enim est non solum homini, sed et vnicuique rei, ut perfectionem in bono concupiscat desideret, quae in quadam excellentia consistit. Si quidem ergo appetitus excellentiam appetit secundum regulam rationis diuinitus informata, erit appetitus rectus, & ad magnanimitatem pertinens, secundum illud Apostoli 2 ad Corinthios 10. Nos autem non in immensum gloriamur quasi in aliena gloria, sed secundum regulam qua mensus est nobis Deus. Si autem aliquis ab hac regula deficiat, incurrit pusillanimitatis vitium: si vero excedat erit vitium superbiae, sicut ipsum nomen demonstrat. Nam nihil aliud est superbire, quam superexcedere propriam mensuram in excellentiae appetitu. Unde Augustinus dicit in 14 de ciuitate Dei, quod superbia est peruersa celsitudinis appetitus. Et quia non est eadem mensura omnium, ideo contingit quod aliquid non imputatur vni ad superbiae, quod alteri imputaretur. Sicut Episcopo non imputatur ad superbiae, si exerceat ea quae ad propriam excellentiam pertinent: imputaretur autem hoc ad superbiae clerico vel simplici sacerdoti, si ea quae sunt Episcopi attemptaret. Sic ergo excellentia habet propriam rationem cuiusdam determinati appetibilis, quamuis materialiter inueniatur in multis: unde manifestum est superbiae esse speciale peccatum. Actus enim & habitus distinguuntur specie secundum formales obiectorum rationes. Unde & Augustinus, sigillatim singulis peccatis propria obiecta attribuens, in quorum appetitu vmbrae quandam diuinae similitudinis imitantur, de superbia sic dicit loquens ad Deum. Superbia celsitudinem imitatur, cum tu sis vnus super omnia Deus excelsus. Contingit tamen superbiae quodammodo esse generale peccatum dupliciter. Vno quod modo per quandam diffusionem: alio modo secundum suum effectum. Quatum ad primum considerandum est, quod sicut Augustinus dicit 14 de ciuitate Dei, sicut amor Dei facit ciuitatem Dei, ita amor inordinatus sui facit ciuitatem Babylonis: & sicut in amore Dei ipse Deus est vltimus finis, ad quem omnia ordinantur, quae recto amore diliguntur, ita in amore sui excellentia inuenitur vltimus finis, ad quem omnia alia ordinantur. Nam qui quaerit abundare in diuitiis, vel in scientia, vel honoribus, vel quibuscumque alijs rebus, per omnia huiusmodi quandam excellentiam intendit. Est autem hoc considerandum in omnibus actibus & habitibus operariis, quod ars vel habitus, ad quem pertinet finis, per imperium mouet artes vel habitus versantes circa ea, quae sunt ad finem. Sicut ars gubernatoria, ad quam pertinet usus nauis, qui est finis eius, imperat nauifactionem. Et idem est videre in omnibus, unde & charitas, quae est amor Dei imperat omnibus virtutibus. Et sic quamuis sit ad specialem virtutem, si consideretur proprium obiectum: tamen secundum

A quandam diffusionem sui imperii est communis omnibus virtutibus, unde dicitur forma & mater omnium virtutum. Et similiter superbia, quamuis sit speciale peccatum secundum rationem proprii obiecti: tamen secundum quandam diffusionem proprii imperii est commune peccatum ad omnia: unde & dicitur radix & regina omnium peccatorum, ut patet per Gregorium 31 Moralium. Quantum vero ad secundum considerandum est, quod vnumquodque peccatum considerari potest, & secundum affectum, & secundum effectum. Contingit namque quandoque esse aliquod peccatum secundum effectum: non tamen secundum affectum. Sicut si aliquis occidat patrem putans occidere hostem, committit quidem peccatum patricidij secundum effectum non autem secundum affectum. Sicut & de quibusdam dictum est, quod Milesii quidem stulti non sunt, operantur autem quae stulti. Sic ergo si accipiatur peccatum superbiae secundum effectum, communiter inuenitur in omni peccato. Est namque quidam effectus superbiae, non subdit regulae superioris, quod facit quicumque peccat, in quantum non subditur legi Dei. Si vero consideretur quantum ad affectum, non semper in omni peccato est peccatum superbiae: quia non semper hoc aliquid agitur, ex actuali contemptu Dei vel legis ipsius: sed quandoque ex ignorantia, quandoque vero ex infirmitate, siue ex aliqua passione: unde Augustinus in libro de Natura & gratia, dicit peccatum superbiae esse ab alijs peccatis discretum.

C AD PRIMUM ergo dicendum, quod superbia extinguit omnes virtutes, & corrumpit omnes potestates animae per quandam diffusionem sui imperii, ut dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod praefere voluntatem suam voluntati superioris, est quidem actus superbiae: sed non semper ex affectu superbiae procedit, ut dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod superbia habet propriam materiam, si accipiatur formalis ratio sui obiecti, sicut dictum est: licet illa formalis ratio in omnibus inueniri possit. Sicut & magnanimitas specialis virtus est, & tamen intendit magnum in operibus virtutum, ut Philosophus dicit in 4 Ethicorum.

AD QUARTUM dicendum, quod superbia est in contemptu Dei contemptum secundum affectum, non potest esse peccatum generale: immo etiam est specialius quam superbia, secundum quod significat appetitum peruersae excellentiae: potest enim esse appetitus peruersae excellentiae non solum si contemnatur Deus, sed etiam si contemnatur homo. Sed si accipiatur contemptus Dei secundum effectum, sic saluatur in omnibus peccatis, etiam quae ex infirmitate vel ignorantia committuntur, ut patet ex dictis.

E AD QUINTUM dicendum, quod sicut superbia per diffusionem & effectum inuenitur in omnibus peccatis, quamuis sit speciale peccatum: ita etiam timor eiusdem modis potest inueniri in omnibus actibus virtutum, quamuis sit speciale donum.

AD SEXTUM dicendum, quod superbia perficit omnia praedicta ratione malitiae: non quia sit essentialiter omnis malitia: sed duobus modis praedictis.

AD SEPTIMUM dicendum, quod inuidia, inanis gloria, & ira non habent idem obiectum cum superbia: sed obiecta eorum ordinantur ad obiectum superbiae, sicut ad finem. Ideo enim inuidia tristatur de bono proximi, & inanis gloria appetit laudem, & ira vindictam, ut per huiusmodi quandam excellentiam habeatur. Ex quo non potest concludi, quod superbia sit

D. 307.
Lib. 31. cap. 31. in antiquis. uero ca. 17.
Cap. 29. circa medium tom. 7.
In corp. art.
In corp. art.
Lib. 4. cap. 2. tom. 5.
In corp. art.
In corp. art.
In corp. art.

Quaest. dist. S. Tho. V 2 idem

idem cũ eis, sed q̄ imperet eis, sicut patet ex dictis. F
AD OCTAVVM dicendũ, q̄ auctoritates illæ intelli-
guntur de superbia quãtũ ad effectũ superbie,
sine quo nullum peccatum esse potest: non autem
quantum ad superbiam affectum.

Cap. 29. t. 7.

Et similiter dicendũ AD IX. Sic. n. superbire fm
effectum conuertitur cum eo, quod est peccare,
quis ad vtrumq; dici possit q̄ Aug. in lib. de Natura
& gratia: illa verba inducit non ex persona sua:
sed ex persona alterius contra quem disputat: unde
& postmodum improbat ea dicens, quod nõ sem
per ex superbia peccatur.

AD X. dicendum, q̄ recedere à Deo est superbia
secundum effectum.

Et similiter dicendum AD XI. quia transgredi
præcepta Dei peccatum est superbire secundum ef-
fectum, non tamen semper secundum affectum.

AD XII. dicendum, q̄ si accipiatur superbia prout
fm effectum est in omni peccato, sic superbia nihil
est aliud quã auersio ab incommutabili bono:
cupiditas autem conuersio ad commutabile bo-
num. Ex quibus duobus constituitur vnum pecca-
tum, sicut ex formali & materiali, eo q̄ omne pec-
catum est auersio ab incommutabili bono & con-
uersio ad commutabile bonum.

In corp. art.

Lib. 1. c. 31.
in nouis uc-
ro c. 37.
D. 56. & 304.

AD XIII. dicendum, q̄ in appetitu proprii boni
contingit esse peccatum si recedat à regula ratio-
nis, ut dictum est.

AD XIII. dicendum, q̄ etiam Greg. 31. Moral. H
non ponit superbiam vnum de vitijis principalib⁹,
sed reginam omnium & radicem, in quantum ad
oia peccata diffundit suum imperium: sed per hoc
non excluditur, quin superbia sit speciale peccatũ.

AD XV. dicendum, q̄ amor inordinatus proprii
boni communiter conuenit omni peccato, & sic
etiam conuenit superbiam secundum quod id quod
est generis, conuenit speciei: potest tamen dici q̄
superbia proprie sit amor proprii boni, si hoc qd̄
dicitur proprii, sumatur cum quãdam præuisione,
ita. s. q̄ aliquis amet bonum non quasi superioris
bonum quod proprie ad superbiam pertinet, ut sci
licet bonum suum ab alio non recognoſcat.

AD XVI. dicendum, q̄ ratio illa procedit de su-
perbia quantum ad effectum, sic enim incommuta-
bile bonum spernitur in omni peccato: non autem
semper quantum ad affectum.

Isaie. 61. su-
per illud in
gloria eorũ
superbientis.

AD XVII. dicendum, q̄ superbia potest vno mō
dici ex eo, q̄ superexcedit regulam rationis. Et sic
semper superbia est peccatum, & ita communiter
accipitur. Alio modo potest dici superbia ex eo, q̄
superexcedit aliquid aliud. Et sic potest esse super-
bia bona, ut Hierony. dicit, sicut cum aliquis vult
operari opera consiliorum, quæ superexcedunt cõ-
munia opera præceptorum. Vel potest dici q̄ cum
dicitur, Ponam te in superbiam sæculorum, accipi-
tur superbia materialiter, id est dabo tibi magnam
excellentiã: de qua homines sæculi superbiunt.
Et similiter potest intelligi quod dicitur, opes su-
perbie, id est, de quibus solent homines superbire.

ARTICVLVS III.
Vtrum superbia sit in vi irascibili.

TERCIO quaeritur, vtrum superbia sit in vi irasci-
bili. Et vñ q̄ non. Cum. n. irascibilis sit quãdã
pars sensibilis appetitus, oportet q̄ quilibet motus
irascibilis, sit quãdam passio, quia passiones animæ
sunt motus appetitus sensitui: sed superbia non vñ
cõsistere in aliqua passione ad irascibile p̄tinere, ne

que in timore, neq; in audacia, neq; in spe, aut de-
ratione, neq; in ira. ergo superbia nõ est in irascibili.
¶ 2 Præt. Cum irascibilis sit in parte sensitua animæ
obiectum irascibilis non potest esse, nisi aliquod
bonum sensibile. Sed superbia quaerit excellentiã
non solum in bonis sensibilibus, sed etiam in rebus
spiritualibus, & intelligibilibus, vt Greg. dicit in
Moralium. Ergo superbia non potest esse in irasci-
bili, sicut in subiecto.

¶ 3 Præt. In demonibus non est sensitua pars ani-
mæ, cum sint incorporei. Si ergo superbia esset
irascibilis, sequeretur quod superbia non posset esse
in demonibus. quod patet esse falsum.

¶ 4 Præt. Superbia proprie est contemptus Deitatis
irascibilis non potest attingere ad hoc obiectum,
quod est Deus, cum sit potentia animæ sensitua.
G ergo superbia non est in irascibili sicut in subiecto.

¶ 5 Præt. Auicenna notificat vim irascibilem hõis
mouetur ad repellendum nocuum, vel corrumpen-
cum appetitu vincendi: sed hoc non pertinet ad su-
perbiã, nõ enim infedit repellere nocuum, sed magis
excellere in bono. ergo superbia nõ est in irascibili.

¶ 6 Præt. Superbia est causa inuidiæ: inuidia autem
est in concupiscibili, cum sit odium felicitatis ali-
næ. ergo superbia non est in irascibili.

¶ 7 Præt. Videtur quod non sit in irascibili, sed in
gis in rationali. Greg. enim 23. Moralium assignat
quatuor species superbiam, dicit, Quatuor quippe
sunt species, quibus omnis tumor arrogantiam
monstratur, cum bonum aut a semetipsis habent
restimant, aut si sibi datum desuper credunt, pro-
se hoc accepisse meritis putant, aut certe conu-
se habere quod non habent, aut despectis carere
singulariter videri appetunt habere quod habent
Sed omnia ista pertinent ad rationem, scilicet ad
mare, putare, credere, enuntiare, & se alijs com-
rare. ergo superbia est in ratione.

¶ 8 Præt. Prouerb. 11. dicitur, Vbi humilitas, ibi
sapientia. sed sapientia est in ratione. ergo & super-
bia. ergo & superbia qua humilitati contrariatur
Contraria enim nata sunt esse in eodem.

¶ 9 Præt. Bern. dicit in lib. de 12. Gradibus humilitatis,
quod perfectio humilitatis est cognitio veritatis.
sed cognitio veritatis pertinet ad rationem. ergo
humilitas est in ratione. ergo & superbia.

¶ 10 Præt. Philof. dicit in 3. Ethic. q̄ superbus dicitur
tor fortitudinis. Sed fictio pertinet ad rationem.
gere enim est representare, quod est rōnis solus
dicit Philof. in sua Poetria. ergo superbia est in ra-
¶ 11 Præt. Abacuch 2. super illud, Quomodo dicitur
decipit bibentem, dicit glossa quod superbus
mũ credere aliorum de se facit. Sed credere est in
rationis. ergo primus actus superbie est in ratio-
ergo ipsa superbia est in ratione.

¶ 12 Præt. Ambrosius dicit super, Beati immo
quod lex Dei sola est, quæ vires superbie potest
pellere. Sed lex Dei est in ratione. ergo & superbia
quæ per eam repellitur.

¶ 13 Præt. Gregor. dicit 31. Moralium, quod superbia
est regina omnium vitiorum. Sed regere ad
rionem pertinet. ergo superbia est in ratione.

¶ 14 Præt. Hieremie 49. sup illud, Supbia tua & con-
gãtia tua, &c. dicit glossa, hereticũ nõ facit error
superbia. sed hereticus est in ratione. ergo & superbia.

¶ 15 Præt. August. dicit in 12. de Trinitate, q̄ in
riori rōne est peccatum, in quantum nõ collatur
a superiori ratione, vel in quantum etiam superbia
rati-